

Vraag nr. 154
van 28 maart 2003
van de heer WALTER VANDENBOSSCHE

Nederlands als omgevingstaal voor jongeren – Brussel

Het belang van een ruim aanbod aan Nederlandstalige initiatieven in de vrije tijd en de complementariteit daarvan met het Nederlandstalig onderwijs, kan in Brussel niet voldoende worden onderstreept. De belangen van kinderen en jongeren uit Vlaamse, taalgemengde en anderstalige gezinnen lopen hier zonder meer gelijk. Te veel anderstalige kinderen/jongeren kennen het Nederlands nog steeds enkel als "schooltaal", met belangrijke leerproblemen als gevolg. Vlaamse kinderen en jongeren hebben ook in Brussel nood aan vrijetijdsbesteding in hun moedertaal en een versterking van het Nederlands buiten de muren van de klas.

Brussel is niet aan zijn proefstuk toe, vaak hebben initiatieven reeds een lange weg afgelegd om te komen tot het huidige aanbod. De indruk blijft nochtans bestaan dat veel van wat wordt ondernomen, mede door het institutionele kluwen dat eigen is aan Brussel, te fragmentarisch blijft en/of te veel functioneert als op een eiland. Een globale aanpak die toelaat eventuele tekorten in het aanbod, het bereik en de toegankelijkheid van de bestaande initiatieven op te sporen en over de grenzen van de verschillende openbare en privé-initiatiefnemers te komen tot verdere professionalisering, ondersteuning en samenwerking, dient dan ook maximaal te worden nagestreefd. Een overzicht van de diversiteit op het terrein is in dat streven daarom de eerste logische stap.

Mijn vragen voor de minister zijn dan ook de volgende.

1. Kan de minister per Brusselse gemeente een lijst bezorgen van de projecten "taalactivering voor kinderen en jongeren" (speelse initiatieven met een specifieke methodiek rond taalverwerking) die na 1999, (mede) door de Vlaamse overheid werden ondersteund ?
2. Kan de minister per Brusselse gemeente een lijst bezorgen van de projecten "animatie in het Nederlands voor kinderen en jongeren" (sport, cultuur, jeugdwerk, naschoolse opvang, ...) die na 1999 (mede) door de Vlaamse overheid werden ondersteund ?

3. Kan de minister per Brusselse gemeente een lijst bezorgen van de projecten "schoolopbouwwerk", "huiswerkbegeleiding" en "opvoedingsondersteuning voor ouders" die na 1999 (mede) door de Vlaamse overheid werden ondersteund ?

4. Kan de minister per Brusselse gemeente een lijst bezorgen van de projecten "taallessen Nederlands voor kinderen en jongeren" die na 1999 (mede) door de Vlaamse overheid werden ondersteund ?

5. Kan de minister per Brusselse gemeente een lijst bezorgen van de specifieke projecten rond taal en taalbeleid binnen de schoolmuren en/of tijdens de schooltijd die in het Brussels Nederlandstalig onderwijs (mede) werden ondersteund door de Vlaamse overheid na 1999 ?

6. Kan de minister een lijst bezorgen van de projecten en/of instanties die voorzien in een professionele ondersteuning vanuit de tweede lijn van voornoemde projecten, en dit zowel binnen als buiten het Nederlandstalig onderwijs ?

7. Kan de minister voor de periode na 1999 per project aangeven vanuit welke middelen het werd gefinancierd, welke de eventuele samenwerkingsverbanden waren met andere projecten, wie de initiatiefnemers van elk project zijn en vanuit welke administratie elk project werd ondersteund en opgevolgd ?

Welke zijn de toekomstperspectieven van elk project ?

8. Kan de minister voor de periode na 1999 per project ook de doelstellingen, activiteiten en doelgroep verduidelijken ?

Hoe groot was de personeelsbezetting per project en welke waren de kwalificaties van het personeel ?

Met welke methodiek werd er gewerkt ?

N.B. Deze vraag werd gesteld aan de ministers Vogels (vraag nr. 154), Vanderpoorten (nr. 87), Van Grembergen (nr. 138) en Vanhengel (nr. 29).

Gecoördineerd antwoord

Mieke Vogels

1. Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn

Terecht stelt de Vlaamse volksvertegenwoordiger deze vraag aan meerdere collega's van de Vlaamse regering :

- Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken Paul Van Grembergen is onder meer bevoegd voor de bescherming en luister van de taal, het jeugdbeleid, de permanente opvoeding en de culturele animatie ;
- Vlaams minister van Onderwijs en Vorming Marleen Vanderpoorten is onder meer bevoegd voor het onderwijs en de post- en parascolaire vorming ;
- Vlaams minister van Sport en Hoofdstedelijke Aangelegenheden Guy Vanhengel is onder meer bevoegd voor de coördinatie van het beleid met betrekking tot Brussel-Hoofdstad.

Gelet op deze bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse regering, zal ik mij dus beperken tot antwoorden op de vragen die mijn bevoegdheden betreffen. Uiteraard maak ik geen melding van de initiatieven die door de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) worden ontwikkeld met betrekking tot de aan de orde gestelde materie. Tevens wil ik aanstippen dat sommige projecten over een ruimer gebied lopen en andere ingebed zijn in een reguliere werking, zodat de opsplitsing naar het bereik in één gemeente niet steeds is aangewezen.

1. Voor deze initiatieven zijn binnen mijn bevoegdheden geen initiatieven te melden.
2. Cf. het antwoord bij vraag 3 : project Onder Ons en VZW De Brug.
3. Elke geregistreerde initiatiefnemer in het kader van de opvoedingsondersteuning conform het decreet van 19 januari 2001 houdende inrichting van activiteiten inzake gezinsondersteuning kan subsidies ontvangen voor activiteiten inzake opvoedingsondersteuning. Deze activiteiten hebben tot doel, via voorlichtings-, opleidings-, vormings- of trainingsactiviteiten onder deskundige begeleiding, gezinnen en families en iedereen die met de opvoeding van kinderen begaan is in staat te stellen kennis, inzichten en vaardigheden te verwerven of verder te ontwikkelen met

betrekking tot de opvoeding en ontwikkeling van kinderen en jongeren. Deze activiteiten worden gesubsidieerd vanuit programma 41.4, basisallocatie 34.01 "Subsidies aan initiatiefnemers die activiteiten inzake opvoedingsondersteuning organiseren".

Een lijst van de talrijke activiteiten georganiseerd door deze initiatiefnemers met een uitsplitsing voor Brussel afzonderlijk, is niet beschikbaar.

In 2001 ontving VZW Onder Ons een experimentele projectsubsidie voor het project "Integratie wijkgericht emancipatiecentrum". Eén van de doelstellingen van dit project bestond in het organiseren van naschoolse activiteiten, waarin persoonlijke en sociale vaardigheden werden aangeleerd aan groepen van gemiddeld vijftien allochtone kinderen. De taalactivering was hier een belangrijk element. Er werden ook alfabetiseringslessen en taallessen Nederlands georganiseerd, er waren moedergroepen, waarbij onder andere gewerkt werd rond opvoedingsondersteuning. Het bedrag dat hiervoor verleend werd, bedroeg 29.747,22 euro.

De VZW Opbouwwerk Brug (ondersteund door VZW Foyer), Werkhuizenstraat 25 in 1080 Brussel, is voor onbepaalde duur erkend als instelling voor maatschappelijk opbouwwerk, met als werkgebied de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek, Brussel, Sint-Joost-ten-Node, Schaarbeek, Anderlecht en Etterbeek binnen het Brusselse Hoofdstedelijke gewest. De subsidieerbare personeelsformatie omvat één voltijdse equivalent opbouwwerker vanuit het opbouwwerk ; daarnaast zijn er een 0,8 gesco en een 0,8 kracht van "samenlevingsinitiatieven" (*gesco : gesubsidieerde contractueel – red.*).

De werking richt zich op allochtone en kansarme ouders en jongeren – de gezinnen die zich integreren via het Nederlandstalig onderwijs – en streeft naar empowerment via opvoedingsondersteuning.

Inhoudelijke thema's waarrond wordt gewerkt, zijn : opvoedingsondersteuning voor ouders, schoolopbouwwerk, uitwisseling tussen Vlaamse en allochtone gezinnen rond de kinderen, ondersteunen van het integratieproject (info vorming, ouders en dergelijke). De activiteiten richten zich op het verbeteren van de randvoorwaarden die moeten toelaten dat de doelgroep zelf meer vat krijgt op de eigen toekomst, en op

het versterken van het zelfbeeld en het geloof in de eigen mogelijkheden.

Concreet houdt dat in voor :

- de ouders : werking met moedergroepen en in vier scholen ondersteuning van de "communicatie ouders-school" ;
- de kinderen : werking met autochtone gezinnen voor allochtone kinderen ;
- de jongeren : wijkoverschrijdend bijeenkomen van jongeren met het oog op een positieve groepsdynamiek en persoonlijk succes. Hierover werd een actieonderzoek opgezet om te peilen naar de succesfactoren.

Het project ging samenwerkingsverbanden aan met andere schoolopbouwprojecten, RISO-Brussel, scholen en lokale steunpunten (*RISO : Regionaal Instituut voor Samenlevingsopbouw – red.*).

4. In het besluit van de Vlaamse regering van 14 juli 1998, artikel 56, § 3, betreffende de subsidiëring van integratiecentra en integratiediensten werd bepaald dat er een subsidieregeling kon worden uitgewerkt voor taallessen Nederlands aan allochtonen in Brussel door de minister van Welzijn, in overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Via deze regeling werden het Centrum Nederlands voor Migranten (vanaf 2001 VZW NT2 Brussel) en de VZW Taallessen Nederlands voor Jonge Migranten gesubsidieerd (*NT2 : Nederlands als Tweede Taal – red.*).

Vooraf deze laatste VZW bereikte naast hoofdzakelijk volwassenen ook jongeren. Een aantal van de volwassen cursisten waren ouders die Nederlands wilden leren om hun kinderen te kunnen helpen bij schoolwerk en dergelijke.

Ik subsidieerde deze taallessen voor het laatst in 2002. Vanaf 2002 zijn Taallessen Nederlands voor Jonge Migranten en NT2 Brussel erkend als afdelingen van een CVO-school en worden zij gesubsidieerd door het departement Onderwijs (*CVO : centrum voor volwassenenonderwijs – red.*).

5. Binnen het beleidsdomein Welzijn worden geen projecten van die aard gesubsidieerd.
6. Via de administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn werd in 2000 een experimentele pro-

jectsubsidie toegekend aan de VZW Viboso in het kader van het Vlaamse beleid ten aanzien van etnisch-culturele minderheden (*Viboso : Vlaams Instituut ter Bevordering en Ondersteuning van de Samenlevingsopbouw – red.*). Het project droeg de naam : "Opstarten van een aanspreekpunt Schoolopbouwwerk". Er werd een subsidie toegekend van 27.886,31 euro of 1.124.931 frank. Dit project betrof niet alleen ondersteuning van projecten in Brussel, maar over de hele Vlaamse gemeenschap.

Met dit project werden onder andere volgende activiteiten uitgevoerd :

- de opstart van het overleg met de tweedelijnswerkers schoolopbouwwerk (SOW), dat geregeld heeft plaatsgevonden ;
- een systematische verkenning van alle schoolopbouwwerkinitiatieven en hun behoeften aan informatie en ondersteuning ;
- het opmaken van een inventaris van het personeelsbestand met betrekking tot schoolopbouwwerk in Vlaanderen ;
- de voorbereiding en uitvoering van een tien-daagse basisopleiding voor schoolopbouwwerkers ;
- voorbereiding van een concepttekst rond schoolopbouwwerk ;
- participatie aan vergaderingen van het Vlaams beleidsoverleg rond schoolopbouwwerk, voorbereiding en opvolging ;
- voorbereiding van een Cahier over schoolopbouwwerk.

Uit de interventie die door het project op dat ogenblik gemaakt werd in verband met schoolopbouwwerk, bleek dat de meeste projecten in verband met schoolopbouwwerk in Brussel gefinancierd werden met SIF-middelen. In 2000 ging dit in totaal over 12,25 VTE, voor een totaal van 19.295.000 frank. Hiervan was 0,25 personeelslid werkzaam op tweedelijnsniveau in het Centrum Sociale Stadsontwikkeling. Andere projecten waren : Brussel (Chicago), Sint-Joost (Familiethuis), Molenbeek (Vaartkapoen), Molenbeek (De Brug), Brussel (Impuls), Jette (Snoob) en Laken (Nekkersdal) (*SIF : Sociaal Impulsfonds ; VTE : voltijdse equivalent – red.*).

De VZW Foyer krijgt een structurele subsidie als regionaal integratiecentrum. Van daaruit ondersteunt zij met een 1/2 VTE op tweedelijnsniveau een project voor schoolopbouwwerk van VZW De Brug.

In het decreet en besluit op het maatschappelijk opbouwwerk is bepaald dat de VZW Viboso als opdracht heeft de ondersteuning van de erkende en gesubsidieerde opbouwwerkorganisaties van Vlaanderen en Brussel. De VZW Viboso ondersteunt echter ook de initiatieven van onderwijsopbouwwerk in Vlaanderen en Brussel. Zij ontvangen geen subsidies van de Vlaamse Gemeenschap, maar functioneren bijna voor 100% met SIF-middelen, thans middelen uit het Gemeentefonds.

Als ondersteuning van het onderwijsopbouwwerk worden onder meer volgende activiteiten georganiseerd :

- geregeld overleg van alle tweedelijnswerkers (interventie, beleidsinformatie, bespreking van inhoudelijke documenten, ...) ;
- een basisopleiding voor beginnende onderwijsopbouwwerkers navormingsinitiatieven ;
- deelname aan het beleidsoverleg van Welzijn, Gezondheid en Stedenbeleid ;
- deelname aan Commissies van de VLOR (*Vlaamse Onderwijsraad – red.*) ;
- ondersteuning van hun deelname aan de lokale overlegplatforms ;
- uitwerken van (visie)teksten, artikels en publicaties in verband met onderwijsopbouwwerk.

Dat alles gebeurt in nauw overleg en samenwerking met het Vlaams Minderhedencentrum.

Voor de ondersteuning van het onderwijsopbouwwerk via de Ondersteuningsstructuur SOW Brussel, stelde de VZW Viboso één personeelslid van haar decretale personeelsformatie vrij. De VZW Viboso kreeg totnogtoe geen extra personeel gesubsidieerd voor de ondersteuning van de sector van het onderwijsopbouwwerk.

Het Vlaams Minderhedencentrum VZW heeft als hoofdplicht de integratiecentra en integratiediensten te ondersteunen en te begeleiden. Het zet samenwerkingsverbanden op en

ontwikkelt onder meer methodieken, visieteksten en vorming om de deskundigheid in de sector te verhogen.

De ondersteuning is gericht op alle Vlaamse integratiecentra- en diensten, dus ook in Brussel.

In verband met onderwijsopbouwwerk werkt het Vlaams Minderhedencentrum samen met Viboso ter ondersteuning van het werkveld. Het Vlaams Minderhedencentrum neemt ook, samen met Viboso, deel aan beleidsoverleg terzake. Het Vlaams Minderhedencentrum heeft een stafmedewerker die gespecialiseerd is in onderwijs, die in samenwerking met het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden het onderwijsbeleid specifiek gericht naar etnisch-culturele minderheden opvolgt en evalueert, door deskundigen uit het werkveld samen te brengen en de signalen en knelpunten te bundelen en te bepleiten bij het beleid door deel te nemen aan allerlei overleg in verband met gelijke kansen voor allochtonen in het onderwijs en onderwijsopbouwwerk. Daarnaast organiseert de stafmedewerker Onderwijs van het Vlaams Minderhedencentrum in samenwerking met het Forum en Viboso ook vorming voor de medewerkers binnen de minderhedensector, de onderwijsopbouwwerkers, de onthaalbureaus en de zelforganisaties rond beleidsontwikkelingen inzake onderwijs.

7. Cf. antwoorden op de vorige vragen.

8. Cf. antwoorden op de vorige vragen.

2. *Vlaams Fonds*

De sector sociale integratie van personen met een handicap is weinig betrokken bij de doelgroepen en ondersteuningsvormen bedoeld door de Vlaamse volksvertegenwoordiger in zijn schriftelijke vraag.

De enige voorziening die hierbij in aanmerking komt, is de Brabantse Dienst voor Thuisbegeleiding, die in Brussel en de Vlaamse Rand erkend is voor de begeleiding van zeven gezinnen en hiervoor een subsidie van 25.770 euro ontving in 2002.

De personeelsbezetting van deze dienst volgt de regels vastgelegd in het besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1996 betreffende de erkenning en subsidiëring van thuisbegeleidingsdiensten voor personen met een handicap (Belgisch Staatsblad van 24 februari 1997).

Daarnaast kunnen in Brussel en de Vlaamse Rand wonende personen met een handicap voor hun vrijetijdsbesteding een beroep doen op één der vier Brabantse diensten (VZW's 't Kruispunt in Leuven ; Het Balanske in Tielt-Winge ; Gehandicapten en Solidariteit in Brussel ; KVG West-Vlaams-Brabant in Leuven), erkend in het raam van het besluit van de Vlaamse regering van 3 mei 2002 tot vaststelling van de voorwaarden en modaliteiten van erkenning en subsidiëring van organisaties inzake aangepaste vrijetijdsbesteding voor personen met een handicap.

Deze organisaties krijgen een jaarlijkse geïndexeerde forfaitaire werkingstoelage van 50.676 euro (bedrag 2002).

3. Kind en Gezin

Vraag 2

Projecten "animatie in het Nederlands voor kinderen en jongeren"

Momenteel worden er twee Nederlandstalige initiatieven voor buitenschoolse opvang (IBO's) in het Brusselse Hoofdstedelijke gewest erkend en gesubsidieerd door Kind en Gezin.

- 1) Brussel – Laken : IBO Baloe, E. Bockstaellaan 107 in 1020 Brussel ; capaciteit : 35 ; initiatiefnemer : GC Nekkersdal, E. Bockstraat 107, 1020 Brussel.
- 2) Sint-Jans-Molenbeek : IBO De Verliefde Wolk, Vierwindenstraat 58 in 1080 Sint-Jans-Molenbeek ; capaciteit : 79 ; initiatiefnemer : VZW De Welvaartkapoen, Schoolstraat 76, 1080 Brussel.

(GC : gemeenschapscentrum – red.)

Doelstelling

Deze initiatieven voor buitenschoolse opvang organiseren opvang voor en na de schooluren, op woensdagmiddag en op vakantiedagen.

Doelgroep

Kinderen van 2,5 jaar tot 12 jaar die schoollopen in Nederlandstalige basisscholen.

Samenwerkingsverbanden

Deze IBO's hebben een samenwerkingsakkoord met de Nederlandstalige basisscholen in de gemeente.

Middelen en bevoegde administratie

Kind en Gezin en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Vraag 3

Overzicht van de projecten :

- regioteams Kind en Gezin ;
- Kinderdienst (1000 Brussel) ;
- Inloopteam Kinderzorg Dansaert (1000 Brussel) ;
- CKG Centrum voor het Jonge Kind (1083 Brussel) ;
- Scharnierproject Kuregem (1020 Brussel) ;
- Elmer Noord (1030 Schaarbeek) – Elmer Zuid (1070 Anderlecht).

Een korte beschrijving van elk van deze projecten vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger hieronder.

Regioteams Kind en Gezin

De volgende regioteams van Kind en Gezin zijn actief in Brusselse gemeenten :

Regiohuis Brussel 1
Joseph Baecklaan 68
1080 Sint-Jans-Molenbeek
Telefoon : 02 513 23 33
E-mail : regiohuis.brussel1@kindengezin.be

Regiohuis Brussel 2
Engelandstraat 66/68
1060 Brussel
Telefoon : 02 513 23 33
E-mail : regiohuis.brussel2@kindengezin.be

Regiohuis Brussel 3
Zespenningenstraat 47
1000 Brussel
Telefoon : 02 513 23 33
E-mail : regiohuis.brussel3@kindengezin.be

Deze regioteams bieden preventieve ondersteuning aan ouders met jonge kinderen bij de gezondheid, ontwikkeling en opvoeding van hun kind. Een belangrijke pijler van deze dienstverlening is opvoedingsondersteuning. Deze pijler is momenteel volop in ontwikkeling.

Beleidsdoelstellingen Kind en Gezin op vlak van opvoedingsondersteuning

- Ouders voelen zich bekwaam in de opvoeding van hun jonge kind.
- Ouders zijn zich bewust van de wisselwerking tussen kind, ouders en omgeving.
- Ouders beschikken over rijke inzichten en opvoedingsvaardigheden.
- Ouders weten zich gesteund door formele en informele netwerken.
- Ouders krijgen een adequaat antwoord bij (lichte) opvoedingsvragen en -spanning.
- Kinderen in een problematische opvoedingssituatie worden vroegtijdig opgespoord, opgevolgd en doorverwezen.

Doelgroep

Ouders met kinderen van 0 tot 3 jaar (6 jaar indien niet schoolgaand).

Activiteiten

Het regiohuis is de draaischijf voor de regionale dienstverlening van Kind en Gezin. Elke voormiddag kunnen ouders of zorgverleners met nood aan informatie er terecht. Gratis preventieve ondersteuning voor ouders bij de gezondheid, ontwikkeling en opvoeding van hun kind gebeurt in één van de 300 consultatiebureaus in Vlaanderen. Tijdens de voorschoolse leeftijd krijgen ouders het aanbod voor een tiental consulten op het consultatiebureau. Daarnaast brengt de regioverpleegkundige bij alle gezinnen met een pasgeborene die dat wensen, één of meerdere huisbezoeken. Ouders met bijkomende vragen of risico-indicatoren inzake gezondheid, ontwikkeling en opvoeding kunnen gebruikmaken van extra consulten en huisbezoeken.

Methodiek

Ik zet de belangrijkste principes op een rij.

- Basisvisie op opvoeden : opvoeden is een interactioneel proces dat complementair en circulair is.
- Vraaggericht werken en empowerment-based care

Vraaggericht werken en empowerment-based care is de steeds terugkerende basis in de

dienstverlening die we uitbouwen. Dit wil zeggen dat we willen vertrekken vanuit de individuele vragen en behoeften van ouders en willen komen tot een gezamenlijk antwoord op hun opvoedingsvragen. Zoals reeds gezegd, streven we er daarbij naar om het probleemoplossend vermogen van ouders te vergroten.

Dit betekent onder andere dat Kind en Gezin ten aanzien van de gezinnen zich wil opstellen als niet diegene die het allemaal beter weet. Daarentegen willen we in onze dienstverlening blijk geven van geloof in de mogelijkheden van gezinnen, respect tonen voor de beslissingen van gezinnen, mee helpen zoeken naar haalbare oplossingen, wijzen op de sterktes in het gezin, enzovoort. Kortom : we bieden geen pasklare antwoorden (die bestaan ook niet), maar zoeken samen met de ouders naar oplossingen en maken hierbij gebruik van de in het gezin aanwezige krachten.

- Laagdrempelige dienstverlening

De huidige werking van Kind en Gezin biedt nu reeds heel wat garanties voor een laagdrempelige dienstverlening. De dienstverlening is bijvoorbeeld gratis en wordt aangeboden aan alle gezinnen met jonge kinderen. Daarnaast zijn de consultatiediensten gemakkelijk bereikbaar voor de ouders. Ook in de uitbouw van nieuwe dienstverlening wordt steeds gestreefd naar laagdrempeligheid.

- Methodisch werken

Methodisch werken betekent dat de dienstverlener zich niet laat drijven op indrukken en intuïties, maar het voorgelegde probleem grondig en systematisch analyseert, uitmaakt welke doelen hij/zij wil bereiken, de gepaste strategie kiest en toepast en vervolgens evalueert in welke mate de gestelde doelen zijn bereikt. Deze keuze voor methodisch werken komt duidelijk tot uiting in de investeringen die Kind en Gezin momenteel doet in het uitbouwen van een professionele dienstverlening op het vlak van opvoedingsondersteuning.

Een belangrijke investering in dit kader is de aanwerving in 2002 van een team opvoedingsconsulenten. Dit team heeft een cruciale taak in het uitbouwen van de regionale opvoedingsondersteuning. Zij ondersteunen teams bij het ontwikkelen en verbeteren van hun aanbod inzake opvoedingsondersteuning. De opvoedingsconsulenten bieden ook individuele ondersteuning aan teamleden bij vragen rond de aanpak van opvoedingsvragen.

Samenwerkingsverbanden

Kind en Gezin kiest ervoor om opvoedingsondersteuning uit te bouwen via een netwerk van partners. Dit wil zeggen dat elk regioteam de opdracht heeft om voldoende te investeren in samenwerking en afstemming met de andere actoren op het vlak van opvoedingsondersteuning. Op het vlak van opvoedingsondersteuning aan kansarme gezinnen vermelden we in het bijzonder de samenwerking met de inloopteams.

Initiatiefnemers

Kind en Gezin
Centrale Administratie
Hallepoortlaan 27
1060 Brussel

Middelen

Vlaamse overheid.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

Een regioteam bestaat hoofdzakelijk uit regioverpleegkundigen, soms bijgestaan door ervaringsdeskundigen in de kansarmoede of interculturele medewerkers (gemiddeld aantal regioteamleden : 10). Elk regioteam wordt gecoacht door een regioteamverantwoordelijke.

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

Kinderdienst

Kinderdienst van Teledienst
Kogelstraat 24
1000 Brussel

Doelstellingen

De Kinderdienst is een private gezinsplaatsingsdienst. Dit houdt in dat de Kinderdienst in opvang voorziet voor kansarme kinderen (tussen 0 en 12 jaar) in opvanggezinnen. Deze opvang is op vrijwillige basis en voor een korte termijn van maximum drie maanden.

Gedurende de opvang wordt het hele gezin intensief begeleid, opdat de kinderen zo snel mogelijk terug naar huis kunnen. Het betreft een gezinsgerichte begeleiding. Men tracht te voorkomen dat situaties escaleren, waardoor meer ingrijpende maatregelen kunnen worden vermeden. Het geheel past steeds in een globaal en preventief hulpverlenings-

concept waarbij, indien nodig, zoveel mogelijk met andere instanties wordt samengewerkt.

Doelgroep

De kinderdienst richt zich tot gezinnen die om een sociale reden (bv. hospitalisatie, relationele problemen, overbelasting, depressie, ...) tijdelijk voor de zorg van hun kinderen niet kunnen instaan. Evenmin kunnen de gezinnen een beroep doen op familie, vrienden, kennissen of burens wegens hun sociaal isolement. Talrijke gezinnen komen uit kansarme milieus. Ongeveer de helft van de ouders die een beroep doen op de Kinderdienst, zijn alleenstaande moeders.

Vaak is het zo dat er geen alleenstaande aanmeldingsreden bestaat, maar dat het om een complex geheel van problemen gaat (bv. pedagogische moeilijkheden, gezondheidsproblemen, financiële problemen) die onderling samenhangen.

Activiteiten

Opvangformules :

eenmalige opvang/crisisopvang,
peterschap,
vakantie opvang,
sociaal kamp.

Methodiek

De begeleidingen zijn gezinsgericht. De hele gezinscontext wordt betrokken bij het gebeuren. Er wordt met de gezinnen rond een aantal thema's gewerkt. Het kan gaan om financiële en huisvestingsproblemen, om relationele conflicten, evenals om psychische en pedagogische moeilijkheden. De begeleiding is bij sommige gezinnen zeer intensief, bij andere minder.

In eerste instantie is er geprobeerd om in de basale noden van een gezin te voorzien. Nadien wordt er dan gezocht naar structurele oplossingen met de gezinnen. Indien nodig wordt er ook doorverwezen naar andere diensten die omtrent bepaalde thema's meer gespecialiseerd zijn.

Samenwerkingsverbanden

Geen gegevens hierover.

Initiatiefnemers

Autonome dienst.

Middelen

Subsidiëring via Kind en Gezin.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

Kind en Gezin subsidieert per dienst maximaal 37.490 euro aan personeelskosten op jaarbasis.

Kwalificaties personeel : maatschappelijk assistent, licentiaten psychologie/orthopedagogie.

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

Inloopteam Kinderzorg Dansaert

Inloopteam Kinderzorg Dansaert
Antoine Dansaertstraat 94-96
1000 Brussel

Doelgroep

Kansarme gezinnen met kinderen van 0 tot 3 jaar (ev. tot 6j. als niet-schoolgaande kinderen) – (staan open voor iedereen).

Doelstellingen

In de realisatie van zijn dienstverlening streeft het Inloopteam ernaar om samen met de betrokken ouders, partners (onder "partners" werden begrepen regioteamleden, arts(en), vrijwilligers, centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, dagopvangvoorzieningen, vertrouwenscentra kindermishandeling) en andere diensten in de omgeving :

- de ontplooiing en de zelfredzaamheid van deze gezinnen en aanstaande ouders te doen toenemen op het vlak van de opvoeding van hun kinderen, de mondigheid van opvoeders en de groei van hun zelfbeeld en zelfwaardegevoel te stimuleren ;
- de draagkracht van ouders in het opnemen van hun verantwoordelijkheid naar hun (potentiële) kinderen te stimuleren en te ondersteunen ;
- de groeiomogelijkheden en krachten van de gezinnen zichtbaar te maken, in de eerste plaats met en voor de gezinnen zelf, maar ook ten aanzien van andere betrokkenen in het ondersteuningsproces ;
- de ontwikkelingskansen van jonge kinderen te optimaliseren ;

– de noodzakelijke kanalen en voorzieningen te vinden, te gebruiken of het ontstaan ervan te stimuleren ;

– ervoor te zorgen dat de gezinnen weten waarvoor ze bij het Inloopteam terecht kunnen en er ook effectief van gebruik maken ;

– de omgeving te sensibiliseren inzake opvoeding en kansarmoede.

Activiteiten

Groepswerking kansarme zwangere vrouwen, groepswerking kansarme vrouwen met kinderen, toeleidingsactiviteit : ouder-kindrelatie (babymassage), groepswerking buitenshuis, onthaal, doorverwijzing en opvolging, bemiddeling, zorgcoördinatie, ondersteuning teamleden regio 3, sensibilisatie.

Project "OO Etterbeek" : gelijkaardige werking als Inloop : huisbezoeken, onthaal, doorverwijzing en bemiddeling. De vormingswerkster is aanwezig tijdens de zitting van het jonge kind en doet één bijkomende wekelijkse permanentie op woensdagmiddag waar gezinnen terecht kunnen met hun opvoedingsvragen (*OO : opvoedingsondersteuning – red.*).

Methodiek

De specifieke cultuur waarmee wordt gewerkt, is moeilijk in een methodiek te gieten en te beschrijven. Vanwege die cultuur wordt de inbedding in de wijk heel belangrijk geacht. De lokale gedragenheden blijft een essentiële voorwaarde.

De methodieken waaraan gedacht wordt, zijn : empowerment, het voorportaalmodel (= een vorm van vindplaatsgericht werken waar ouders reeds komen, daardoor kan een vroegtijdig en laagdrempelig aanbod aangeboden worden), ontwikkelingsdialoogmodel, sociaal contact en sociaal netwerk, activering van de rol van de ouders (niet plaats innemen).

Samenwerkingsverbanden

Geen officiële, werken in de praktijk wel samen met scholen, VGC, CKG, kinderdagverblijven, CGG, sociale organisaties, juridische organisaties (Foyer), onthaalhuizen, ... (*CKG : centrum voor kinderzorg en gezinsondersteuning ; CGG : centrum voor geestelijke gezondheidszorg – red.*).

Initiatiefnemers

VZW Kind en Preventie werkgroep.

Middelen

Inloop Kinderzorg Dansaert krijgt subsidies via Kind en Gezin, de Vlaamse Gemeenschapscommissie, het Sociaal Impulsfonds en het Brussels Gewest. Het project "opvoedingsondersteuning Etterbeek" krijgt subsidies via het Sociaal Impulsfonds en het Brussels Gewest.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

1 VTE coördinator
1,5 VTE vormingswerker
0,5 VTE baliebediende
1 VTE onderhoud + balie
startbaan (1 jaar)

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

CKG Centrum voor het Jonge Kind

CKG Centrum voor het Jonge Kind
A&M Hellinckxstraat 45
1083 Brussel

Activiteiten

Het CKG zorgt voor de opvang van kinderen (van ouders die door een acuut of occasioneel feit gehinderd worden in de vervulling van hun opvoedingstaak. Dit gehinderd zijn, houdt verband met de leef-, arbeids-, woon-, gezondheids- of financiële situatie van de ouder(s) of van de kinderen) en doet aan thuisbegeleiding.

Het CKG vangt de kinderen residentieel (dag en nacht), semi-residentieel (dag of nacht) of ambulant (thuisbegeleiding) op.

In het CKG Centrum voor het Jonge Kind vangt men kinderen residentieel, semi-residentieel en ambulant op. In de afdeling 't Filouke doet men aan ambulante begeleiding.

Doelstelling

De *algemene* doelstelling van het CKG is : de kans op het verder cumuleren van het probleem of het opnieuw optreden van een crisis is sterk verkleind.

Verder kunnen er *specifieke* doelstellingen op lange of korte termijn worden onderscheiden die zich richten op het kind, de ouder, het gezin en de context.

Kindgerichte doelstellingen :

- tot rust gekomen ;
- meer harmonische ontwikkeling ;
- een veilige, ontwikkelingsgerichte leefsituatie is gecreëerd.

Oudergerichte doelstellingen :

- meer probleeminzicht ;
- tot rust gekomen in een conflictsituatie ;
- meer opvoedingscompetentie, grotere draagkracht als opvoeder (bv. veranderde kijk op zichzelf als opvoeder, meer vaardigheden om om te gaan met de kinderen) ;
- Autonoom of met behulp van een sociaal netwerk de opvoeding verder kunnen opnemen.

Gezins- en contextgerichte doelstellingen :

- vergrote draagkracht (bv. krachten uit de omgeving werden extra versterkt, bv. een leerkracht die zich de situatie van het gezin bijzonder aantrekt, wordt in zijn mogelijk ondersteunende rol bekrachtigd) ;
- verlaagde draaglast (de (crisisuitlokkende) stressfactoren zijn naar beneden gebracht, bv. OCMW werd ingezet waardoor huisvestingsproblemen verminderd zijn) ;
- versterkt sociaal netwerk.

In sommige situaties richt het CKG-aanbod zich op tussendoelstellingen alvorens de eigenlijke begeleiding in het VKG of elders te laten aanvatten :

- het probleem is grondig in kaart gebracht (vanuit een pedagogische invalshoek) ;
- het gezin is gemotiveerd voor hulpverlening.

Doelgroep

Specifieke doelgroep voor residentiële en semi-residentiële opvang

Het CKG richt zich op ouders van jonge kinderen :

- die hetzij tijdelijk onbeschikbaar zijn en in de onmogelijkheid zijn terug te vallen op de ondersteuning van een sociaal netwerk,

- die hetzij tijdelijk in een situatie van verminderde draagkracht verkeren vanwege psychiatrische en/of materiële problemen.

Afhankelijk van de draagkracht van de ouders en de vlotte bereikbaarheid van het centrum wordt voor semi-residentiële begeleiding boven residentiële opvang gekozen. Ter bevordering van de ouder-kindrelatie wordt de semi-residentiële opvang prioritair ten aanzien van de residentiële opvang gestimuleerd.

Specifieke doelgroep voor ambulante begeleiding

Het CGK richt zich op ouders van jonge kinderen met een hulpvraag vaak vertrekkende vanuit onbegrepen gedrag van hun kind voortspuitend uit een tekort aan informatie, inzichten, vaardigheden of ouder-kindrelatieproblemen (beperkte sensitieve responsiviteit). Deze hulpvraag bereikt het CKG voornamelijk door het ontbreken van een sociaal netwerk.

Methodiek

Bij residentiële en semi-residentiële opvang

Pedagogisch : Loczy als inspiratiebron

A. Bieden van een affectieve geprivilegieerde relatie (gehechtheid) door :

- continuïteit in het team,
- continuïteit in de relatie kind-begeleider,
- continuïteit tussen de kinderen in de leefgroep,
- continuïteit in het CKG,
- continuïteit tussen het CKG en het thuismilieu.

B. Ondersteunen van de autonomie van het kind en zijn autonome activiteiten

C. Zorgen voor de bewustwording bij het kind van zichzelf en zijn omgeving door :

- structurering,
- privacy,
- identiteit.

Agogisch : methode Nand Cuvelier

M = Moeilijkheid

E = Erkenning van het probleem

T = Toekomstmogelijkheden onderzoeken

O = Opties vastgelegd in het ondersteuningsplan

D = Doen, uitvoering van de opties

E = Evaluatie van de resultaten

Bij ambulante begeleiding

Bij aanmelding of overstap naar een ambulante begeleiding wordt door de maatschappelijk assistent en ambulante begeleider een tandem gevormd.

De ambulante begeleider staat in voor de pedagogische begeleiding via :

- informatie en/of adviesverstrekking rond thema's zoals eten, slapen, spel, verzorging, structuur, ...
- verhogen van de pedagogische vaardigheden via modelling ;
- onderkennen van de ontbrekende randvoorwaardenscheppende opvoedingsterreinen en kanalisatie naar de sociale dienst ;
- ondersteunen bij de uitbouw van een pedagogisch vangnet.

De maatschappelijk assistent staat in voor de sociale begeleiding via vormgeving van de ontbrekende randvoorwaardenscheppende opvoedingsterreinen door :

- advies en informatie,
- toeleiding tot gespecialiseerde diensten,
- praktische hulp,
- ...

Samenwerkingsverbanden

Klein Kasteeltje
Kinderdienst voor Teledienst
Psychoterapeutisch centrum
Basisschool St.-Lutgardis
Basisschool gemeenschapsonderwijs
Arando De Schulting
Open Deur

Foyer VZW
Opvang VZW
Kiezen voor Kinderen
Dienst Opvanggezinnen van de VGC
Centrum voor Welzijnswerk Laken VZW
Academisch ziekenhuis kinderen
OCMW Jette
Vertrouwensartsencentrum Kind in Nood
CBJ Halle-Vilvoorde
CBJ Brussel
Politionele samenwerkingsakkoorden

Het CKG nam het initiatief het regiohuis Brussel van Kind en Gezin op de hoogte te stellen van elke gestarte begeleiding, met als doelstelling een eventuele samenwerking te stimuleren tussen de verschillende hulp- en dienstverleningen georganiseerd door Kind en Gezin.

Gezien het taalprobleem in Brussel, heeft het CKG weinig akkoorden met OCMW's kunnen realiseren in 1996. In de praktijk is er echter intensieve samenwerking met tal van OCMW's van binnen en buiten Brussel. Het CKG zal in de volgende periode inspanningen leveren om met de OCMW's nog bijkomende akkoorden te kunnen afsluiten.

Initiatiefnemers

VZW Centrum voor het Jonge Kind.

Middelen

Subsidiëring via Kind en Gezin.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

Het CKG heeft 44 mensen in dienst, waarvan 38 personen voltijds en 6 mensen deeltijds, waarvan :

2 administratief bedienden
1 coördinator administratie
18 begeleiders
3 teamleiders
6 thuisbegeleiders
1 directeur
4 maatschappelijk assistenten
1 huishoudster
2 koks
5 onderhoudspersoneel
1 verpleegkundige.

Elk erkend centrum voorziet in een personeelsequipe met minstens een directie, sociale, begeleidende, paramedische, administratieve en/of logistieke functie. De equipe is samengesteld uit minstens acht voltijdse equivalente personeelsleden.

De personeelsleden van een erkend centrum moeten geregeld bijscholing of vorming krijgen.

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

Scharnierproject Kuregem

Scharnierproject Kuregem
Huis der Gezinnen
Emile Delvastraat 35
1020 Brussel (Anderlecht)

Activiteiten

Het Scharnierproject Kuregem omvat het preventieve project "ontwikkelingsbegeleiding" – *De eerste stappen*. Het is een innoverende concretisering van opvoedingsondersteuning wegens zijn specifiek methodische invulling. Het project is gericht op ouders en kinderen tussen 0 en 6 jaar in de wijk Kuregem (Anderlecht), gekenmerkt door een gemengde autochtone/allochtone populatie en door kansarmoede. Met "scharnier" beklemtonen de indieners dat het de bedoeling is om op een drempel, bij de geboorte van een nieuwe generatie of een nieuw leven, nieuwe en gelijke kansen te creëren door het basisvertrouwen van ouders en baby te versterken en vroege ontwikkelingsachterstand of sociaal disfunctioneren in de kleuterschool of bij aanvang van de basisschool te voorkomen.

Opvoedingsondersteuning wordt gerealiseerd via groepsactiviteiten : moedergroepen, oudergroepen, moeder-kindgroepen, initiatieven naar vaders, alsook door informatieavonden voor ouders. Zij bestaat uit een laagdrempelige onthaal- en speelruimte waarin kinderen samen leren spelen en ouders op verhaal kunnen komen met hun vragen en bekommernissen over opvoeding en kinderonwikkeling. Binnen deze context wordt op een wetenschappelijk onderbouwde wijze ondersteuning en begeleiding opgezet.

Doelgroep

Het project richt zich op ouders met nog zeer jonge kinderen (0 tot 6 jaar). Leden uit de extended family (grootouders, oom,tante, ...) en andere zorgfiguren worden in de groepen eveneens ontvangen.

Bij voorkeur worden ouders reeds in contact gebracht met het project tijdens de prenatale consultaties, vooral dan in de wachtkamer van artsen. De zuigelingenconsultatie biedt andere mogelijkheden, terwijl het project ook kenbaar gemaakt

wordt aan ouders in crèches en in kleuterscholen. Ten slotte blijkt de ondersteuning van het project door sleutelfiguren in de respectieve migrantengemeenschappen van cruciaal belang. Mond-aan-mondreclame doet vervolgens zijn werk. Door te mikken op deze verschillende kanalen, menen we in de nabije toekomst een brede groep van moeders en een niet onbelangrijke groep van vaders met het project in contact te kunnen brengen.

Doelstelling + methodiek

De opvoedingsondersteunende en ontwikkelingsbegeleidende activiteiten zijn bedoeld om de negatieve spiraal van het transgenerationeel doorgeven van kansarmoede te doorbreken. Dit wordt beoogd door het versterken van basivertrouwen bij de betrokken kinderen en het helpen vormgeven aan concrete projecten en doelstellingen die de ouders omtrent hun kinderen hebben, maar waarvan ze soms in een voor hen complexe wereld niet steeds weten te beginnen.

Met de ouders wordt gewerkt aan een versterking van de aanwezige opvoedingscapaciteiten, met de kinderen aan de eerste stappen van thuis naar een bredere sociale leefwereld : crèche, kleuterschool en basisschool.

Over een periode van drie tot zes jaar zal een groep kinderen gevolgd kunnen worden tot aan hun eerste stappen naar de kleuterschool, respectievelijk basisschool. Vooral voor deze laatste groep kinderen zal de mate van schoolrijpheid en van sociale integratie op school een indicatie vormen van de efficiëntie van het project van ontwikkelingsbegeleiding/opvoedingsondersteuning. Dit zou dan contrasteren met de stijgende schoolse onrijpheid en integratieproblemen op school die momenteel door verschillende centra voor leerlingenbegeleiding gemeld worden.

De achtergrond van de ontwikkelingsbegeleiding in "De eerste stappen" wordt gevormd door het gedachtegoed van Françoise Dolto en haar Maison (Ou)vertes. Haar ontmoetings- en speelruimten in allerlei Parijse buurten – ook kansarme en multi-etnische – hadden tot doel ouders op verhaal te laten komen en in het proces van hun spreken verborgen pedagogische capaciteiten te ontdekken.

Men werkt evenwel, analoog aan actuele inzichten over hulpverlening aan kansarme gezinnen, directiever en gestructureerder. Zo wordt er bijvoorbeeld wel informatie gegeven over netwerken van hulpverlening in de wijk, over scholen, over opvangmogelijkheden tijdens de vakanties, etcetera.

Er wordt ook in eerste contacten actief begeleid tijdens oudercontacten op school (al is het om de barrière een eerste keer lager te leggen), ... Ook in het spel van kinderen wordt duidelijk gestructureerd. Er is een speelhoek voor elke leeftijdscategorie ; daarover hebben de betrokken kinderen een zekere verantwoordelijkheid : deze hoek wordt na de groepsbijeenkomsten ordelijk achtergelaten en aldus, één week later, "herontdekt". Structureren en grenzen stellen, blijkt voor bepaalde ouders ook een favoriet thema om te bespreken ; ze willen ervan leren.

Samenwerkingsverbanden

Het project is ingeschreven in een breed plaatselijk netwerk, onder andere contacten met crèches, verpleegkundigen, artsen en pediaters van Kind en Gezin en ONE, huisartsen, schoolpsychologen en maatschappelijk assistenten (*ONE : Office de la Naissance et de l'Enfance – red.*). Het project maakt deel uit van het platform Petite Enfance. De wetenschappelijke begeleiding van het project is in handen van de Dienst voor Huisartsengeneeskunde (Universiteit Antwerpen), het Centrum voor Kinderpsychotherapie (Katholieke Universiteit Leuven) en het Centrum voor Etnische Minderheden en Gezondheid (Vrije Universiteit Brussel).

Initiatiefnemers

Centrum Etnische Minderheden en Gezondheid VZW.

Middelen

Vlaamse Gemeenschapscommissie, Brussels Sociaal Impulsfonds, Kind en Gezin.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

Geen gegevens.

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

Elmer

Elmer Noord
Gallaitstraat 116
1030 Schaarbeek

Elmer Zuid
G. Moreaustraart 110
1070 Anderlecht

Doelgroep

Elmer richt zich naar ouders met kinderen tussen 0 en 3 jaar die niet of niet onmiddellijk terecht kunnen in de reguliere kinderopvang. Meer specifiek gaat het om werklozen die een opleiding volgen, gaan solliciteren, plots werk gevonden hebben, als PWA-er werken, gezinnen in crisissituaties wegens medische, psychologische of familiale problemen (*PWA : plaatselijk werkgelegenheidsagentschap – red.*).

Ook kinderen die in moeilijke omstandigheden opgroeien, maken deel uit van de doelgroep.

Tijdens de schoolvakanties en op woensdagnamiddag worden in beperkte mate ook kinderen tot 6 jaar opgevangen. Bij voorkeur zijn dit broers of zusjes van kinderen die in Elmer opgevangen worden of kinderen die vroeger reeds in Elmer opgevangen werden.

Doelstellingen

Naar de kinderen :

- kwalitatieve occasionele kinderopvang bieden, met aandacht voor het stimuleren van de ontwikkeling van de kinderen ;
- hefboom in de kansarmoedebestrijding zijn, door het begeleiden van de overstap naar de kleuterschool ;
- multiculturele opvang organiseren.

Naar de ouders :

- laagdrempelige opvang realiseren ;
- ouderbetrokkenheid en -participatie realiseren ;
- draagkracht verhogen en draaglast verlagen ;
- ondersteunen van het vormen van sociale netwerken ;
- voorwaardenscheppend zijn ten aanzien van laaggeschoolde, langdurig werklozen die een cursus of beroepsopleiding volgen ;
- integratie in andere maatschappelijke instellingen, waaronder reguliere kinderopvang en onderwijs.

Naar de kinderverzorgsters :

- opleiding tot kinderverzorgster van negen langdurig werkloze vrouwen met beperkte scholing als hulpkinderverzorgster ;
- tewerkstelling van negen langdurig werkloze vrouwen met beperkte scholing als hulpkinderverzorgster en ervaringsdeskundige.

Activiteiten

Elmer is een kleinschalig, Nederlandstalig opvangproject, opgestart in Schaarbeek en gevestigd in een gewoon rijhuis in het hart van de volkse wijk. Er kunnen veertien kinderen gelijktijdig opgevangen worden. Bij de inschrijving wordt steeds voorrang gegeven aan kinderen wier ouders een opleiding volgen. Het initiatief is echter op zoek naar een nieuwe infrastructuur, met een grotere opvangcapaciteit.

Begin 1999 opende het initiatief een tweede afdeling op het gelijkvloers van het WOK-gebouw in Kuregem, eveneens met een opvangcapaciteit van veertien plaatsen (*WOK : Wijkontwikkeling Kuregem – red.*).

Elmer is geopend op weekdays van 8 uur tot 18 uur. Op vrijdagnamiddag worden geen kinderen opgevangen. Op deze manier kan het teamoverleg structureel ingebouwd worden.

Veel kinderen uit de doelgroep van Elmer komen met een zekere ontwikkelingsachterstand in de eerste kleuterklas aan. De bedoeling is om deze kinderen basiservaring te laten opdoen die voldoende uitdagend is om de interesse van de kinderen te wekken. De aanwezigheid en knowhow van de kleuterleidster zijn hierin essentieel.

Het is eveneens de bedoeling om elk kind individueel te benaderen en in te spelen op de specifieke noden. De allochtone kinderverzorgsters spelen hierin een cruciale rol.

Op het vlak van opvoedingsondersteuning zijn, naast de dagelijkse informele contacten, verscheidene activiteiten georganiseerd, zoals bijvoorbeeld een tweehandsbeurs voor kinderkleding, vorming rond leesstimulering, schoolkeuzebegeleiding, ...

Elmer is tegelijkertijd een tewerkstellingsinitiatief voor laaggeschoolde vrouwen die met een alterne-

rend systeem een kwalificatieopleiding in de kind-
derzorg volgen.

Sporadisch biedt Elmer een extra dienstverlening in het weekend, op vraag van een bepaalde dienst of organisatie die een activiteit voor ouders heeft georganiseerd. Deze opvang wordt niet georganiseerd in de lokalen van het initiatief, maar ter plaatse.

Samenwerkingsverbanden

Elmer participeert in activiteiten en manifestaties die in de wijk worden georganiseerd en neemt geregeld deel aan het Schaarbeekse overlegplatform van de kinder- en vrouwenwerking.

Daarnaast bestaat er nog een al dan niet intensieve samenwerking met onder meer volgende instanties : de OCMW's van Schaarbeek en Kuregem, het CKG Ganshoren, NIVO Brussel, Coördinatie Sociaal Netwerk Anderlecht, het PZC, kinderdagverblijven uit de buurt, ... (*CKZ : centrum voor kinder-
zorg en gezinsondersteuning ; NIVO : Nederlandstalig Initiatief voor Vorming en Opleiding ; PZC : preventieve zorgcentrum – red.*)

Middelen

Subsidiëring via Kind en Gezin.

Personeelsbezetting + kwalificaties personeel

De opvang wordt verzorgd door een multicultureel team, per locatie bestaande uit een maatschappelijk assistente, een kleuterleidster en vier begeleiders in opleiding.

De begeleiders zijn laaggeschoolde, langdurig werkloze vrouwen die de kans krijgen op termijn van drie jaar een diploma te halen van kinderverzorgster. Deze mensen zijn geselecteerd uit de groep die Elmer als zijn doelgroep beschouwt. Het zijn dus ervaringsdeskundigen die de lage drempel van het initiatief realiseren. De selectie gebeurt aan de hand van een doordachte vragenlijst. Bij de start krijgen ze een intensieve vooropleiding van zes weken.

Bevoegde administratie

Kind en Gezin.

Paul Van Grembergen

De Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt gesubsidieerd door de afdeling Jeugd en Sport in het

kader van het decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid. In 2003 zal de Vlaamse Gemeenschapscommissie 980.460 euro ontvangen voor de ondersteuning van Nederlandstalige jeugdwerkinitiatieven in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Hierbij de lijst van de jeugdinitiatieven die via de jeugddienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie ondersteuning krijgen. Dezelfde lijst werd ook bezorgd aan minister Delathouwer van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in antwoord op dezelfde schriftelijke vraag.

1. Taalactivering voor kinderen en jongeren : zie de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek en Sint-Lambrechts-Woluwe.
2. Animatie voor kinderen en jongeren : hierbij gaat het om initiatieven in de vrije tijd.

Voor projecten in de enge betekenis : zie **bijlage 1** (met initiatieven in de gemeenten Brussel, Schaarbeek, Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis, Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Koekelberg, Jette, Evere, Watermaal-Bosvoorde, Ukkel, Vorst en Sint-Lambrechts-Woluwe).

De sportinitiatieven vallen niet onder de bevoegdheid van de minister van Jeugd.

Voor de jongereninformatiepunten, het jeugdwerk en andere jeugdinitiatieven : zie **bijlage 2**. Dit is een print van de jeugdgids 2002 van de Jeugddienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. In **bijlage 3** worden een aantal wijzigingen hierop aangebracht.

- 3 - 5. De materies vermeld in de andere vragen vallen niet onder de bevoegdheid van de minister van Jeugd.
6. Professionele ondersteuning in de tweede lijn wordt gegeven door de hoofdstedelijke verbonden van jeugd- en jongerenbewegingen, door het grootstedelijk jeugdcentrum Jeugd en Stad, door de gemeentelijke jeugddiensten, door de gemeenschapscentra, door de Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf (zie jeugdgids).
7. Al deze initiatieven worden ondersteund via de jeugddienst van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. De toekomstperspectieven zijn afhankelijk van de individuele initiatiefnemers en de vrijwilligersgroep die zich hiervoor inzet.

8. De Vlaamse Gemeenschapscommissie heeft geen zicht op de personeelsbezetting en de kwalificaties van het personeel. De methodiek is zeer variabel : spel is een sterke constante. Zie verder de activiteiten en doelgroep vermeld in de lijsten.

Marleen Vanderpoorten

In eerste instantie kan, voor het *geheel van de vragen*, nogmaals worden verwezen naar de structurele bijkomende omkadering waarin voorzien is voor het Brusselse Nederlandstalige onderwijs.

Voor de Brusselse scholen gelden speciale normen, waardoor de personeelsomkadering voor hetzelfde aantal leerlingen in Brussel hoger ligt dan in de rest van Vlaanderen. Personeelsleden die bewijzen dat ze beide landstalen beheersen, krijgen een bijkomende vergoeding bij hun wedde. Binnen het gelijke-onderwijskansenbeleid wordt voor Brusselse scholen voor de toekenning van de bijkomende lestijden of uren-leraar rekening gehouden met een extra wegingscoëfficiënt van 1,5. Al deze maatregelen betekenen bijkomende middelen voor de Brusselse scholen om te kunnen omgaan met de complexe leersituatie van de Brusselse leerlingen.

Wat betreft *de eerste en de vierde vraag* ondersteunt de Vlaamse onderwijsoverheid sinds 1990 het Steunpunt NT2. Eén van de opdrachten van het Steunpunt is het ontwikkelen van materialen die het taalvaardigheidsonderwijs in Vlaamse scholen optimaliseren. Een deel van de uitgetrokken middelen is steeds met dit doel gebruikt. Zowel vóór als na 1999 zijn heel wat didactische materialen en/of taalmethodes ruim beschikbaar gesteld, en dit zowel voor het kleuter-, het lager als het secundair onderwijs. Een lijst vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger als **bijlage 4** bij dit antwoord.

Ook wat de *vijfde vraag* betreft, kan naar het Steunpunt NT2 worden verwezen, dat op het vlak van taal en taalbeleid binnen de school een aantal materialen heeft ontwikkeld en ter beschikking gesteld. Een lijst vindt de Vlaamse volksvertegenwoordiger als **bijlage 5** bij dit antwoord.

Alle ontwikkelde materialen die het Steunpunt in eigen beheer kan uitgeven, worden tegen productieprijs beschikbaar gemaakt voor de Vlaamse scholen. Deze materialen staan uiteraard ook ter beschikking van Brusselse scholen. Het is onmogelijk na te gaan welke of in welke mate Brusselse scholen deze materialen in hun lespraktijk implementeren. Naar aanleiding van een evaluatieonder-

zoek van het Steunpunt NT2 over de VBB-procesen, is gebleken dat de scholen die deelnemen aan het VBB-project zich zeer bewust zijn van de complexe talige situatie waarin zij zich bevinden. Zij kennen de bestaande materialen en gebruiken ze. De stimulerende rol die het Voorrangsbbeleid Brussel (VBB) terzake speelt, is hier niet vreemd aan.

Wat de *zesde vraag* betreft.

Zowel het Steunpunt NT2 als de VZW VBB voorzien in een professionele ondersteuning vanuit de tweede lijn. Sinds 1990 is één van de opdrachten van het Steunpunt NT2 het bieden van nascholing die het taalvaardigheidsonderwijs optimaliseert. Een deel van de uitgetrokken middelen is steeds met dit doel gebruikt. Dit resulteert in jaarlijks meer dan 450 uren nascholing voor meer dan 6.000 deelnemers. Het is onmogelijk op korte termijn exact na te gaan in welke mate hier Brusselse scholen/personeelsleden aan hebben deelgenomen. Het Steunpunt stelt dat het aandeel Brusselse onderwijspersoneelsleden bij de deelnemers aan de nascholingen groter is dan hun relatieve vertegenwoordiging in het Vlaamse lerarenkorps. Dit wijst op een grote, en sinds de start van het VBB nog verder toenemende gevoeligheid voor de complexe onderwijssituatie.

Sinds 2000 is in Brussel de VZW VBB (Voorrangsbbeleid Brussel) opgericht en werkzaam. Via begeleiding op maat van de school wil de VZW de kwaliteit van het Brusselse onderwijs verder verhogen. Er is specifieke aandacht voor taalvaardigheidsonderwijs en taalbeleid. Er nemen op dit ogenblik 52 basisscholen deel aan het project. De zevende en de achtste vraag betreffen de inhoudelijke en organisatorische vorm van de ondersteuning.

Het Steunpunt NT2 ontvangt jaarlijks middelen uit de onderwijsbegroting, oorspronkelijk via overeenkomsten, sinds 1999 via een erkenning met een jaarlijks te herzien subsidiebesluit. Het Steunpunt staat onder leiding van prof. dr. Kris Vandenbranden en wordt vanuit de administratie opgevolgd via een stuurgroep van ambtenaren van het departement Onderwijs en buitenlandse (i.c. Nederlandse) experts.

Het Steunpunt heeft als opdrachten : (1) de ondersteuning van het onderwijsveld (wat gebeurt via nascholing) ; (2) de ontwikkeling van materialen ; en (3) het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van taalleren en taal(vaardigheids)onderwijs. Het Steunpunt kan hiervoor een beroep doen op een subsidie van maximaal 600.000 euro in 1999 (jaarlijks geïndexeerd). Er is in negen

wetenschappelijke medewerkers per jaar voorzien voor deze drie opdrachten.

Voor professionalisering gebruikt het Steunpunt een waaier aan methodieken, gaande van centraal georganiseerde initiatieven tot en met schoolgerichte nascholing, waarbij het Steunpunt individuele klasleerkrachten coacht. Bij zijn materiaalontwikkeling bewaakt het Steunpunt dat de beschikbare materialen op een wetenschappelijk verantwoorde wijze tot stand komen, ruim getest zijn, inhoudelijk afgestemd zijn op de geldende eindtermen en een grote onmiddellijke praktische bruikbaarheid vertonen. Beide opdrachten worden ondersteund door intensief gebruik van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek.

De VZW VBB heeft als doel (1) het vergroten van de professionaliteit van leerkrachten met het oog op het verkleinen van leer- en ontwikkelingsachterstanden bij leerlingen ; (2) het optimaliseren van de samenwerking en coördinatie tussen de verschillende onderwijsparticipanten ; en (3) het verhogen van het coördinerend vermogen van de scholen.

Om dit te bereiken, is het VBB actief op vier werkkterreinen : taalvaardigheidsonderwijs Nederlands, omgaan met diversiteit en differentiatie, samenwerking met ouders en samenwerking en coördinatie met andere onderwijsparticipanten. Als methodiek staat begeleiding op maat van de school centraal, en dit na een uitgebreide beginsituatieanalyse en behoeftendetectie. Visie, na te streven doelen en werkwijzen komen ruimschoots aan bod in het beleidsplan, de jaarverslagen en de evaluatieverslagen van het VBB-project.

Op dit ogenblik zijn via het VBB-project dertien begeleiders werkzaam in 72 basisscholen van het Nederlandstalige Brusselse onderwijsveld. Hierdoor bereikt het VBB 1.167 leraren en 75 directies.

Binnenkort zullen de resultaten van een eerste procesmatige evaluatie van de werking van de VBB – uitgevoerd door de KU Leuven (Steunpunt NT2), de UG (Steunpunt ICO) en de VUB – aan het parlement bekendgemaakt worden (24/04/03) (*KU Leuven : Katholieke Universiteit Leuven ; NT2 : Nederlands Tweede Taal ; UG : Universiteit Gent ; ICO : Intercultureel Onderwijs ; VUB : Vrije Universiteit Brussel – red.*).

Bijlage 4

Didactische materialen en/of taalmethodes beschikbaar vóór 1999

Basisonderwijs

- "Kleutertaal Leidstertaal" (bekend als de "bronnenboeken") : stimuleren taalvaardigheid kleuters.
- "Toren van Babel" : kant-en-klaar lesmateriaal voor taalvaardigheidsonderwijs dat de hele lagere schoolperiode overspant, inhoudelijk afgestemd op de eindtermen basisonderwijs.
- "Joker" : integratie van anderstalige nieuwkomers in de reguliere klas in het basisonderwijs.

Didactische materialen en/of taalmethodes beschikbaar na 1999

Basisonderwijs

- "Leesprikkels voor het eerste leerjaar" : kant-en-klare activiteiten om tijdens het tweede en het derde trimester van het eerste leerjaar op een geïntegreerde manier te werken aan technisch lezen, begrijpend lezen en leesplezier. Het materiaal vormt een interessante aanvulling bij de methodes voor aanvankelijk leren lezen, die vooral focussen op de ontwikkeling van de technische leesvaardigheid.
- "Goochelen met woorden" : de uitbouw van functionele taalvaardigheid Nederlands voor anderstalige nieuwkomers in het basisonderwijs, met de mondelinge taalvaardigheid centraal. De verschillende delen volgen elkaar op met een stijgende moeilijkheidsgraad.

Secundair onderwijs

- "Tatami-reeks" (Taalvaardigheidstaken voor het Middelbaar Onderwijs) : taak- en leerlinggericht materiaal voor de bevordering van de schoolse taalvaardigheid van de leerlingen door de leerkracht Nederlands in de eerste en tweede graad. Schriftelijke vaardigheden staan centraal, maar ook mondelinge vaardigheden komen aan bod. De taken vormen per deel één project en creëren een motiverende taakomgeving die leidt tot begeleid zelfstandig leren en leren leren.
- "Sesam-reeks" : lesmateriaal voor de eerste graad, ter bevordering van de vaardigheid om complexe talige informatie te verwerken. Zowel bruikbaar in homogeen taalzwakke klassen, als in zeer heterogene klasgroepen. De delen vormen een traject van taaltaken met toenemende complexiteit.

- "Taalkit" : lesmateriaal van steeds toenemende complexiteit, dat anderstalige nieuwkomers de taalvaardigheid wil bijbrengen nodig om als leerende en als individu te kunnen functioneren op school.

Materialen rond taal en taalbeleid binnen scholen, beschikbaar vóór 1999

Basisonderwijs

- "TAL" (Taalvaardigheidstoets Aanvang Lager Onderwijs) : signaaltoets eind derde kleuterklas, bekijkt of kleuters over voldoende taalvaardigheid beschikken om in het eerste leerjaar in te stromen.
- "TAL-K" : een afgeleide van TAL voor het begin van de derde kleuterklas. Door beide toetsen (TAL-K en TAL) te gebruiken, kan de kleuterleid(st)er vorderingen in taalvaardigheid vaststellen.

Materialen rond taal en taalbeleid binnen scholen, beschikbaar na 1999

Basisonderwijs

- "KOBI-TV" (Kleuterobservatie-instrument Taalvaardigheid) : leid(st)ers van de tweede kleuterklas kunnen op een efficiënte en kleutervriendelijke manier de taalvaardigheid van jonge kleuters in kaart brengen. Het gebruik van een observatieschaal laat toe via kleine waarnemingen de vorderingen in taalvaardigheid van de kleuters te volgen. Het handboek bevat aanbevelingen over hoe de leid(st)ers met de resultaten van afnames (in het bijzonder van zwak taalvaardige leerlingen) kunnen omgaan.
- "VLOT" : leerlingvolgsysteem taalvaardigheid met drie toetsmomenten per leerjaar, voor de vier vaardigheden (lezen, schrijven, luisteren, spreken), inhoudelijk afgestemd op de eindtermen (*VLOT : Volgsysteem Lager Onderwijs Taalvaardigheid – red*).
- "Leesrijk school- en klasklimaat. Een schat aan le(e)sideeën voor het basisonderwijs" : een boek met ideeën en didactische tips voor het werken aan leesvaardigheid en leesbevordering in de lagere school, specifiek met het oog op de leesbevordering van kansarme allochtone en autochtone kinderen.
- "Good practices basisonderwijs" : een video met het verhaal van scholen/leerkrachten die

hun taalbeleid en taalvaardigheidsonderwijs hebben geoptimaliseerd, en duidelijke leereffecten ressorteren bij de leerlingen. De video dient voorlopig als illustratiemateriaal bij nascholingen. Een autonoom bruikbare en dus breed verspreidbare versie is gepland.

Secundair onderwijs

- "TAS" (Taalvaardigheidstoets Aanvang Secundair Onderwijs) : toets met vier functies: peilen van schoolse taalvaardigheid, instroomtoets, diagnostische toets en hefboom voor leerlinggericht onderwijs via behoeftendetectie.
- "Tasan" (Toets Aanvang Secundair Anderstalige Nieuwkomers, 12-15 jaar) : uitstroomtoets voor de onthaalklas met een diagnose- en signaalfunctie. De toets geeft informatie over de taalvaardigheid van de leerling, zijn/haar noden bij de vervolgpvang in het reguliere onderwijs en de inhoud en aanpak van het onthaalonderwijs zelf.

Beide onderwijsniveaus

- "Multimediale sensibiliseringsmodule rond Nederlands als instructietaal" : cd-rom voor leerkrachten van alle vakken (dus vooral de niet-taalklassen) die hen bewust maakt van het primordiaal belang van taal in elk vak bij het opzetten van onderwijsleerprocessen en van de hinderpalen die zij voor hun leerlingen (vaak onbewust) opwerpen met de gebruikte instructietaal. De gebruikers krijgen taken die hen doen ervaren wat instructietaal complex en moeilijk maakt (voor zwak taalvaardige leerlingen).
- "Taalbeleidsinstrument voor de screening van taalvaardigheidsonderwijs binnen het gelijksoortig onderwijskansenbeleid" : een instrument waarmee een schoolteam het eigen handelen en denken met betrekking tot taalvaardigheidsonderwijs en taalbeleid in kaart brengt. Hierdoor kan het team komen tot een stand van zaken enerzijds en een concreet plan, doelstellingen en acties anderzijds. Kleuter-, lager en secundair onderwijs hebben aparte versies.

Guy Vanhengel

Als minister bevoegd voor Hoofdstedelijke Aangelegenheden beschik ik over een projectsubsidiepot, via dewelke ik onder andere projecten subsidieer die in Brussel het gebruik van de Nederlandse taal promoten.

Het behelst volgens de subsidiegids "projecten die het aanbod aan taallessen diversifiëren, uitbreiden of verrijken. We denken hier aan aangepaste cursussen voor specifieke doelgroepen (minderjarigen, ouders, ...), of aan taalopleidingen in combinatie met een beroepsopleiding. Bijzondere aandacht gaat naar projecten die samenwerkingsverbanden creëren tussen de verschillende taallessaanbieders. Taallessen zonder meer worden niet gesubsidieerd". Het gaat hier dus niet uitsluitend om initiatieven voor jongeren.

Sinds 1999 werden de volgende initiatieven gericht op jongeren, via dit kanaal gesubsidieerd.

1999

Nihil.

2000

- Centrum West (1080 Brussel) : Musketiers in Concert
- Vereniging voor Marokkaanse Jongeren (1080 Brussel) : Nederlandse Taalanimatie voor 13-16-jarigen

2001

- Mini-Anneessens (1000 Brussel) : Spelenderwijs Nederlands leren
- De boekenbende aan huis (1030 Brussel) : Zo knuffel ik het Nederlands
- Verbond van Latijns-Amerikaanse Verenigingen in het Brusselse Gewest (1030 Brussel) : In de open lucht van de Nederlandstalige cultuur
- Jonge Kamer Brussel (1050 Brussel) : Debating voor scholieren
- Centrum West (1080 Brussel) : Mobiele Fanfar-rappers
- GC Roodebeek (1200 Brussel) : Taalrap

2002

- Chicago Multicultureel Jongerencentrum (1000 Brussel) : Chicago swing

Anderzijds verschijnt sinds 1999 om de twee jaar op initiatief van de Vlaamse Gemeenschap-Hoofdstedelijke Aangelegenheden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie de gids Spraakmaker, een

inventaris van het aanbod aan taallessen Nederlands in het Brusselse Hoofdstedelijke gewest. De eerste gids uit 1999 was beperkt tot een gestructureerd overzicht van het aanbod aan taallessen Nederlands voor volwassenen, maar de tweede uitgave van 2001 bevatte een afzonderlijk luik, met het aanbod dat specifiek gericht is op taalcursussen Nederlands voor kinderen en jongeren (taalkampen, taalstages, talenworkshops, taallessen). Tegen de zomer van 2003 zal een nieuwe, geactualiseerde uitgave van de Spraakmakergids worden uitgegeven, waarin ook een nieuwe rubriek rond taalstimulerende activiteiten (praatcafés, conversatiegroepen, ...) zal worden ingelast. In het kader van de nieuwe uitgave van de Spraakmakergids werden trouwens alle Brusselse gemeenten aangeschreven met de vraag een overzicht te geven van door hen georganiseerde of gesubsidieerde taallessen Nederlands. In Spraakmaker worden dus niet alleen door de Vlaamse overheid gesubsidieerde initiatieven opgenomen, maar alle initiatieven rond taallessen Nederlands die ons worden gemeld.

Tot slot kan ik nog de oprichting van het Brusselse Huis van het Nederlands vermelden. Het project Huis van het Nederlands vindt zijn oorsprong in de eindconclusies en beleidsaanbevelingen die tijdens de rondetafelconferentie NT2 van 24 mei 2002 werden geformuleerd en heeft als opzet het aanbod taallessen Nederlands samen te brengen met het oog op betere onderlinge afspraken, het bundelen van inspanningen en een betere afstemming van vraag en aanbod. In totaal selecteerde collega Vanderpoorten zeven steden in Vlaanderen (waaronder Brussel) die in deze beginfase in aanmerking kwamen voor de oprichting van een Huis van het Nederlands. Ik besliste daarop om het Brussels Huis van het Nederlands evenwel een meer uitgebreide opdracht mee te geven dan de Huizen van het Nederlands in de rest van Vlaanderen. De drie opdrachten voor het Brusselse Huis van het Nederlands kunnen als volgt samengevat worden :

- het optimaliseren van de organisatie van vraag en aanbod taallessen Nederlands als Tweede Taal ;
- de inhoudelijke kwaliteitsondersteuning van het aanbod taallessen en taalinitiatieven Nederlands als Tweede Taal ;
- taalpromotie die in de Brusselse context plaatsvindt en een verantwoorde invulling geeft aan promotie en dienstverlening op het vlak van het gebruik van het Nederlands.

Het Brusselse Huis van het Nederlands zal vanzelfsprekend ook aandacht schenken aan initiatieven voor anderstalige jongeren waarbij het Nederlands een centrale rol vervult.

(Bovenvermelde bijlagen 1, 2 en 3 liggen ter inzage bij het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement, dienst Schriftelijke Vragen – red.)